

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

2016 оны 12 сарын 05 өдөр

Дугаар 07.

Алтай

Аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.2-ын “А” дахь заалт, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь:

1. Аймгийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг 1 дүгээр хавсралтаар, түүнийг хэрэгжүүлэх дэд хөтөлбөрийн жагсаалтыг 2 дугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.
2. Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулан ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн хуралдаанаар батлуулж, биелэлтийг хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч, хэрэгжилтийг жил бүр Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Тэргүүлэгчдэд танилцуулж ажиллахыг аймгийн Засаг дарга /С.Гансэлэм/-д даалгасугай.

Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2016. оны 12 дугаар сарын 05-ны
өдрийн 07 дугаар тогтоолын 2 дүгээр
хавсралт

**ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН 2016-2020 ОНЫ
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР**

Нэг. НИЙГМИЙН БОДЛОГО

- 1.1. Эрүүл мэндийн чиглэлээр
- 1.2. Боловсролын чиглэлээр
- 1.3. Соёл, урлагийн чиглэлээр
- 1.4. Гэр бүл, хүн амын чиглэлээр
- 1.5. Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлтийн чиглэлээр
- 1.6. Биетийн тамир, спортын чиглэлээр

Хоёр. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ БОДЛОГО

- 2.1. Эдийн засаг, төсөв, санхүүгийн чиглэлээр
- 2.2. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээний чиглэлээр
- 2.3. Хөдөө аж ахуйн чиглэлээр

Гурав. ДЭД БҮТЦИЙН БОДЛОГО

- 3.1. Газрын харилцаа, барилга хот, байгуулалтын чиглэлээр
- 3.2. Зам, тээврийн чиглэлээр
- 3.3. Эрчим хүчний чиглэлээр
- 3.4. Мэдээлэл, харилцаа холбооны салбарын чиглэлээр

Дөрөв. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН БОДЛОГО

- 4.1. Цөлжилтийг сааруулах, байгаль орчны бохирдол, доройтлыг хязгаарлах чиглэлээр
- 4.2. Биологийн олон янз байдал, экосистемийн ач холбогдол бүхий газар нутгийг хамгаалах чиглэлээр
- 4.3. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх чиглэлээр
- 4.4. Хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлэх чиглэлээр

Тав. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

- 5.1. Төрийн үйлчилгээний чиглэлээр
- 5.2. Авлига, хүнд сурталгүй, зөв засаглалыг бэхжүүлэх чиглэлээр
- 5.3. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, нийгмийн хэв журмыг хангах чиглэлээр
- 5.4. Батлан хамгаалах үйл ажиллагааны чиглэлээр
- 5.5. Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааны чиглэлээр

- - - о О о - - -

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН 2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. НИЙГМИЙН БОДЛОГО

1.1. Эрүүл мэндийн чиглэлээр:

Нийгмийн эрүүл мэндийн болон эмнэлгийн тусlamж үйлчилгээг чанартай, тэгш, хүртээмжтэй узүүлж, дундаж наслалтыг 71-д хүргэнэ.

- 1.1.1. "Халдварт бус өвчинээс сэргийлэх" дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнийг эрт илрүүлэн, хариу арга хэмжээг тасралтгүй зохион байгуулж, зүрх судасны өвчлөлөөс шалтгаалсан нас баралтыг 17.4, хорт хавдраас шалтгаалсан нас баралтыг 10.5 промиль хүртэл бууруулна.
- 1.1.2. Халдварт бус өвчин тэдгээрийн эрсдэлт хүчин зүйл, тархалтыг тогтоож, сэргийлж болох нас баралтыг хувь хүн, гэр бүл, хамт олны оролцоотойгоор бууруулна.
- 1.1.3. "Амны хөндийн эрүүл мэнд" дэд хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, хүүхдийн шүд цоорлын тархалтыг 20 хувиар бууруулна.
- 1.1.4. Улаан бурхан, бэлгийн замаар дамжих халдварт, сурьеэ зэрэг халдварт өвчний тархалтыг бууруулж, "Элэг бутэн Алтайчууд" дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.5. "Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, эх, хүүхдийн эндэгдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлийн судалгаа хийж, эндэгдлийг бууруулна.
- 1.1.6. Иргэдэд эрүүл мэндийн тусlamж, үйлчилгээг түргэн шуурхай, хүртээмжтэй, чанартай хүргэнэ.
- 1.1.7. Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлж, иргэдэд эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлнэ.
- 1.1.8. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хүргэх эрүүл мэндийн тусlamж, үйлчилгээг нэмэгдүүлнэ.
- 1.1.9. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнуудыг сургалтад хамруулж, чадавхжуулна.
- 1.1.10. Эрүүл мэндийн салбарын дуусаагүй барилгыг ашиглалтад оруулж, шинээр барилга барьж, өргөтгөл, их засвар хийнэ.
- 1.1.11. Эрүүл мэндийн байгууллагын тоног төхөөрөмжийн стандарт хангалтыг 65 хувьд хүргэнэ.
- 1.1.12. Эрүүл мэндийн байгууллагын авто машины парк шинэчлэлт хийж, багийн эмч нарыг унаажуулах ажлыг ээлж дараатай хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.13. Хаяа худаг, Дөрөө нуур, Бигэрийн таван элсийг түшиглэн сувилал, амралтын газар байгуулна.

1.2. Боловсролын чиглэлээр:

Сургуулийн өмнөх болон бага, суурь боловсролын хамран сургалт, сургалтын чанарыг нэмэгдүүлж, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлэн, боловсролын үйлчилгээг тэгш, хүртээмжтэй хүргэнэ.

- 1.2.1. Сургуулийн өмнөх боловсролын хүүхдийн хөгжил, төлөвшлийг дэмжиж, хамран сургалтыг 90 хувьд хүргэнэ.
- 1.2.2. Ерөнхий боловсролын хамран сургалтыг 99,9 хувьд хүргэж, сургуулийн хэв шинжийг оновчтой болгож, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
- 1.2.3. “Багшийн хөгжил” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, мэргэжлийн багшаар бүрэн хангаж, сургалтын чанарыг сайжруулна.
- 1.2.4. Сургалтын чанарыг сайжруулах аймгийн хөтөлбөрийг боловсронгуй болгож, сургалтын чанарыг 81 хувьд хүргэнэ.
- 1.2.5. Хүүхэд, залуучуудын суурь чадварыг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэхүйтэй, чадварлаг иргэн болгон төлөвшүүлэх “Оюунлаг Алтайчууд” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.6. Сургууль, цэцэрлэгийг шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмж, хатуу, зөвлөн эдлэл, тоглоом наадгайгаар хангана.
- 1.2.7. Олон улс, улсын уралдаанд амжилт гаргасан багш, сурагчдын оюуны үнэлээмжийг урамшуулдаг тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- 1.2.8. Сургуулийн хичээлийн болон дотуур байр, гал тогоо, спорт заалны барилгыг шинээр барьж, их засварт оруулан, хүүхдийн сурч боловсрох, хөгжих таатай орчинг бүрдүүлнэ.
- 1.2.9. Цэцэрлэгийн барилгыг шинээр барьж, өргөтгөл хийж, их засварт оруулна.

1.3. Соёл, урлагийн чиглэлээр:

Соёл урлагийн салбарын хүний нөөц, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлж, Алтай нутгийн онцлогийг илэрхийлсэн соёлын үйлдвэрлэл, үйлчилгээг бий болгоно.

- 1.3.1. Соёл, урлагийн салбарыг мэргэжлийн боловсон хүчинээр хангаж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.2. Алтайн урлаачдыг дэмжих, урлаг соёлын зүтгэлтэн, эрдэмтэн зохиолчдыг алдаршуулах арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 1.3.3. Соёл, урлагийн байгууллагын барилгыг шинээр барьж, өргөтгөн, их засварт оруулан, үйлчилгээний ая тухтай орчныг бүрдүүлнэ.

1.4. Гэр бүл, хүн амын чиглэлээр:

Гэр бүлийн үнэт зүйлсийг бэхжүүлж, хүүхдийн эрхийг дээдэлж, залуучуудын хөгжих орчинг сайжруулна.

- 1.4.1. Гэр бүлийн хөгжил, хамгааллыг дэмжих “Гэр бүлийн үнэ цэнэ” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, нийт өрхийн 80-аас доошгүй хувьд хүрч ажиллана.
- 1.4.2. Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, хөгжил, манлайлал, оролцоог дэмжиж, “Алтайн баялаг залуус” аймгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.3. Ёс суртахуун, амьдрах ухаантай, эрүүл чийрэг иргэн болгон төлөвшүүлэх, эрүүл, аюулгүй орчин бүрдүүлэх “Хүүхдэд ээлтэй Алтай” аймгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

- 1.4.4. Жендерээс үүдэлтэй зөрчлийг бууруулж, тэгш байдлыг хангана.
- 1.4.5. Төр, иргэний нийгэм, хувийн хэвшлийн байгууллагуудын гурван талт түншлэлийг бэхжүүлнэ.

1.5. Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлтийн чиглэлээр:

Халамж хүртэгч иргэдийн хүрээг багасгаж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэн, 500-аас доошгүй байнгын ажлын байрыг бий болгоно.

- 1.5.1. Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, 20-оос доошгүй байнгын ажлын байрыг бий болгоно.
- 1.5.2. Орон нутгийн баялаг бүтээгчдийн үйл ажиллагааг дэмжих "Бүтээлч-Алтайчууд" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, 140-өөс доошгүй байнгын ажлын байр бий болгоно.
- 1.5.3. "Ногоон-Алтай" хөтөлбөрийн хүрээнд "Ногоон ажлын байр" төслийг хэрэгжүүлж, байнгын 60, түр 100 ажлын байрыг бий болгоно.
- 1.5.4. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд тулгуурлан мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэж, Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийг Политехникийн коллеж болгон өргөжүүлнэ.
- 1.5.5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгмийн идэвх оролцоог нэмэгдүүлж, ажлын байраар хангаж, амьжиргааг нь дээшлүүлэх "Бид оролцье-Хамтдаа хөгжье" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.6. Нийгмийн халамж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулж, зорилтот бүлгийн иргэдийг хамруулна.
- 1.5.7. Ахмад настанд үзүүлэх халамжийн тусlamж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж, ахмадын амралтын газрыг сувиллын хэлбэрээр ажиллуулж, үйл ажиллагааг нь өргөжүүлнэ.
- 1.5.8. Зорилтот өрхийн хөгжил хамгааллыг сайжруулах үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд орлого багатай өрхийн амьжиргааг дээшлүүлнэ.
- 1.5.9. Сайн дурын даатгалын хамралтыг жил бүр 5-аас доошгүй хувиар нэмэгдүүлж, батлагдсан шимтгэлийн орлогын төлөвлөгөөг 100 хувиар биелүүлнэ.

1.6. Биеийн тамир, спортын чиглэлээр:

Хүн амын биеийн тамир, спортоор хичээллэх боломж, орчин нөхцөлийг сайжруулан, спортын төрлүүдийг хөгжүүлж, эрүүл амьдрах дадал хэвшилтэй болгоно.

- 1.6.1. Нийтийн биеийн тамир, спортыг хүн амын эрүүл амьдралын хэв маяг, эрүүл аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг болгон төлөвшүүлнэ.
- 1.6.2. Хүн амын бие бялдрын боловсролын чанарыг дээшлүүлэн, ажиллах чадамжийг нэмэгдүүлж, "Эрүүл-Алтайчууд" аймгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.6.3. Спортын их наадам, "Бага-Олимп"-ийг зохион байгуулж, иргэдийг нийтээр хамруулна.

- 1.6.4. Улс, бүсийн аварга шалгаруулах тэмцээнийг зохион байгуулж, өсвөрийн шигшээ багийн амжилтыг ахиулан, үндэсний спортын төрлүүдийг хөгжүүлнэ.
- 1.6.5. Аймгийн спорт цогцолборын барилгыг их засварт оруулж, үндэсний бөхийн цогцолбор сургуулийг байгуулна.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ БОДЛОГО

2.1. Эдийн засаг, төсөв санхүүгийн чиглэлээр:

Эдийн засгийн тэнцвэрт байдлыг хангаж, хөгжилд чиглэсэн төсвийн бодлогыг хэрэгжүүлэн, үр ашгийг нь нэмэгдүүлнэ.

- 2.1.1. Эдийн засгийн бие даасан байдлыг хангахад чиглэгдсэн төсөв санхүүгийн бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 2.1.2. “Орон нутгийн төсвийн орлогын бүрдүүлэлтийг нэмэгдүүлэх хөтөлбөр” хэрэгжүүлэн, аймаг, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх татварын орлогыг жил бүр нэмэгдүүлнэ.
- 2.1.3. Бизнесийн таатай орчинг бүрдүүлж, үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг жил бүр нэмэгдүүлэн, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжинэ.
- 2.1.4. Орон нутгийн өмчийн эзэмшилт ашиглалт, өмч хувьчлалын бодлого, орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот газруудын ашигт ажиллагааг сайжруулна.
- 2.1.5. Төрийн болон орон нутгийн өмчийг мэдээлэлжүүлэх системийг нэвтрүүлэн цахим орчинг бий болгоно.
- 2.1.6. Худалдан авах ажиллагааны www.tender.gov.mn цахим хуудсыг ажиллуулж, тендерийн ил тод, нээлттэй, шударга шалгаруулалтыг баримталж, орон нутгийн аж ахуйн нэгжүүдийг бодлогоор дэмжинэ.
- 2.1.7. Хөрөнгө оруулалт, орон нутгийн өмчийн үр ашгийг дээшлүүлнэ.

2.2. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээний чиглэлээр:

Орон нутгийн түүхий эд, нөөцөд түшиглэсэн дэвшилтэт технологи бүхий нэмүү өртөг шингэсэн жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг түлхүү хөгжүүлж, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ.

- 2.2.1 “Үйлдвэржилтийн 21:100 үндэсний үйлдвэрлэл” хөтөлбөрийн хүрээнд “Нэг сум-нэг үйлдвэр” бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.2 “Max, сүүний анхдугаар аян”-г зохион байгуулж, хүн амыг эрүүл ахуй, чанарын шаардлага хангасан хүнсний бүтээгдэхүүнээр хангана.
- 2.2.3 Жижиг дунд үйлдвэр, ахуйн үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүнийг сурталчилж, борлуулалтыг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.4 Худалдаа, үйлчилгээний салбарыг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, стандартын хэрэгжилтийг хангуулна.

2.3. Хөдөө аж ахуйн чиглэлээр:

Төрөөс малчдын талаар баримтлах бодлого, "Монгол мал" үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэл, нэгжээс авах ашиг шимиийг нэмэгдүүлнэ.

- 2.3.1. Мал сүргийн тоог чанарт шилжүүлэх, үүлдэрлэг байдал, ашиг шимиийг нэмэгдүүлэх, үржил, селекцийн ажлыг явуулж, генетик нөөцийг хамгаална.
- 2.3.2. Малжуулах аяныг үргэлжлүүлэн малчдын амьжиргааны түвшинг дээшлүүлж, мал сүргийг бүртгэлийн нэгдсэн санд хамруулна.
- 2.3.3. Аймгийн бэлчээрийн менежментийн хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, доройтлоос хамгаалах арга хэмжээ авна.
- 2.3.4. Бэлчээрийн төлөв байдлыг судалж, бэлчээр зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгоно.
- 2.3.5. Мал аж ахуйг эрсдлээс хамгаалах арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 2.3.6. Мал, амьтны халдварт, гоц халдварт өвчинөөс тайван статусаа хадгалж, мал сүргийг эрүүлжүүлэх арга хэмжээ авна.
- 2.3.7. "Атрын III аян"-ыг үргэлжлүүлэн, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, услалтын системийн ашиглалтыг сайжруулан, төмсний 100, хүнсний ногооны 40-60, гурилын 20 хувийн хэрэгцээг дотоодын үйлдвэрлэлээр хангана.
- 2.3.8. Хунчир, артишок, чихэр өвс, хармаг зэрэг ашигт ургамлын тариалалтыг нэмэгдүүлж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.
- 2.3.9. "Хүлэмж" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, хүлэмж зоорийн аж ахуй эрхлэлтийг нэмэгдүүлэн, иргэдийг эрт ургацын шинэ ногоогоор хангана.
- 2.3.10. Хөдөө аж ахуйн салбарын ажилтнуудыг сургалтад хамруулж, чадавхжуулна.

ГУРАВ. ДЭД БҮТЦИЙН БОДЛОГО

3.1. Газрын харилцаа, барилга хот, байгуулалтын чиглэлээр:

Иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг хангасан хот, суурин газрыг төлөвлөж, байгаль орчин, хүний эрүүл мэндийн шаардлагад нийцсэн барилгын үйлдвэрлэлийг дэмжиж, хүртээмжтэй орон сууцаар хангах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

- 3.1.1. Аймгийн төвд 1000 айлын орон сууцыг ашиглалтад оруулан, сум бүрт 20 айлын орон сууц барих ажлыг эхлүүлж, иргэдийн ая тухтай амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 3.1.2. Алтай хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу хот тохижилтын ажлыг сайжруулж, үерийн байгууламжийг шинэчилнэ.
- 3.1.3. Сум, суурин газрын төвийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, инженерийн төвлөрсөн шугам сүлжээтэй болгох ажлыг эхлүүлнэ.
- 3.1.4. Алтай хотын соёл, амралтын хүрээлэн цогцолбор байгууламжийн ажлыг үргэлжлүүлнэ.

- 3.1.5. Тоосго, хөнгөн блок зэрэг ханын материалын үйлдвэрүүдийн технологийг шинэчилж, бүтээгдэхүүнийг материалын сорил, шинжилгээний лабораторид шинжлэх боломжийг бүрдүүлнэ.
- 3.1.6. Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөг иргэдийн оролцоотой боловсруулж, эзэмшигүүлэх, өмчлүүлэх асуудлыг ил тод, нээлттэй болгоно.
- 3.1.7. Аймаг, сумын хилийн цэсийг шинэчлэн тогтоох арга хэмжээ авна.
- 3.1.8. Алтай хотын төвийн цэвэр ус, ариутгах татуургын төв болон салбар шугамыг шинэчилнэ.
- 3.1.9. Алтай хотын болон төв суурингийн хүн амыг эрүүл ахуйн шаардлага хангасан усаар хангаж, “Тайшир-Алтай” төслийг хэрэгжүүлнэ.
- 3.1.10. Алтай хотыг улсын зэрэглэлтэй хот болгон хөгжүүлнэ.

3.2. Зам, тээврийн чиглэлээр:

Улс, орон нутгийн чанартай авто замыг сайжруулж, зарим сумын төвийн авто замыг хатуу хучилттай болгох ажлыг эхлуулнэ.

- 3.2.1. Аймгийн төвийг Улаанбаатар хот болон Ховд аймагтай хатуу хучилттай авто замаар холбох ажлыг дуусгаж, төвийн авто замын сүлжээнд холбогдоно.
- 3.2.2. Алтай хот-Бургастайн боомт чиглэлийн авто замыг хатуу хучилттай болгох ажлыг эхлуулж, уул уурхайг түшиглэсэн авто замын ажлыг үргэлжлүүлнэ.
- 3.2.3. Алтай хотын хатуу хучилттай авто замд засвар арчлалт, өргөтгөл шинэчлэл хийж, гэр хорооллын зарим замыг хатуу хучилттай болгох, орон нутгийн чанартай авто замыг сайжруулах ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.
- 3.2.4. Алтай хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу автомашины зогсоол, дугуйн зам шинээр барих ажлыг үргэлжлүүлнэ.
- 3.2.5. Онгоц хөөрч, буух хатуу хучилттай зурvas, үерийн далангийн ажлыг ашиглалтад оруулж, агаарын тээврийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулна.
- 3.2.6. Хот хоорондын болон нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээг сайжруулж, орон нутгийн шуудан, зорчигч тээврийнүйлчилгээний тоог нэмэгдүүлнэ.

3.3. Эрчим хүчний чиглэлээр:

Аймгийн төв болон сумдад бий болох шинэ суурьшлын бүсэд эрчим хүчний эх үүсвэрийг үе шаттайгаар шийдвэрлэх, шинэчлэх ажлыг хийж, сэргээгдэх цахилгаан эрчим хүчний эх үүсвэрийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.

- 3.3.1. Тайширын усан цахилгаан станцтай хоршин ажиллах нар, салхины цахилгаан станцыг барих ажлыг судалж, шийдвэрлэнэ.
- 3.3.2. Тайшир-Есөнбулаг сум чиглэлийн 35 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг 110 кВ болгон хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, эрчим хүчний эх үүсвэрийн чанар, хүртээмжийг сайжруулна.
- 3.3.3. Багийн төв, төвлөрсөн суурин газрыг байнгын цахилгаан эрчим хүчний эх үүсвэртэй болгох асуудлыг судалж, зарим сумын төвийн 0.4 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцыг шинэчилнэ.

- 3.3.4. Алтай сум, Цогт сумын Баянтоорой тосгон, Тонхил сумын Алтансоёмбо багийн цахилгаан эрчим хүчний эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.
- 3.3.5. Аймгийн төвд 35 мВт-ын хүчин чадалтай дулааны станц барьж, төвлөрсөн шугам сүлжээнд өргөтгөл, шинэчлэлт хийж, дулааны үнэ тарифыг тогтвортой байлгаж, бууруулах бодлого баримтална.
- 3.3.6. Дулааны цахилгаан станц барих, Алтай хотыг хэрэглээний халуун устай болгох ажлыг судалж, шийдвэрлэнэ.
- 3.3.7. Алтай хотод цахилгаан эрчим хүчний цагийн ялгавартай тарифыг хэрэгжүүлэн, гэр хорооллын цахилгаан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

3.4. Мэдээлэл, харилцаа холбооны салбарын чиглэлээр:

Хэрэглэгчид дэвшилтэй технологийн гурвалсан болон шилэн кабелийн үйлчилгээ авах боломжийг бүрдүүлнэ.

- 3.4.1. Алтай, Тонхил, Дэлгэр, Чандмань, Эрдэнэ сумдыгөндөр хурдны интернетийн шилэн кабелийн сүлжээнд холбож, интернетийн цахим үйлчилгээг иргэдийн хүртээл болгоно.
- 3.4.2. Алтай хотын гэр хороолол, сумын төвийн нийтийн эзэмшлийн талбай, олон нийтийн газарт Wi-Fi орчинг бүрдүүлнэ.
- 3.4.3. Өндөр хурдны телевизийн сигнал дамжуулах “IPTV” технологи нэвтрүүлж, аймгийн төв, зарим сумыг интернет, өгөгдлийн сүлжээний гурвалсан үйлчилгээ буюу 4G /Юнивишн үйлчилгээ/, бүх сум суурин газруудад 3G технологийн үйлчилгээг нэвтрүүлнэ.
- 3.4.4. Орон нутгийн радио, телевиз, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийг дэмжиж, иргэдэд хүргэх мэдээллийн чанар, хүртээмжийг сайжруулна.

Дөрөв. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН БОДЛОГО

4.1. Цөлжилтийг сааруулах, байгаль орчны бохирдол, доройтлыг хязгаарлах чиглэлээр:

Цөлжилтийн үр дагаврыг бууруулж, байгаль орчны бохирдол, доройтлыг хязгаарлан, хүний амьдрах орчны чанарыг сайжруулна.

- 4.1.1. Цөлжилт хүчтэй илэрсэн сумдыг сонгож, цөлжилттэй тэмцэх загвар сум бий болгоно.
- 4.1.2. “Ногоон Алтай” хөтөлбөрийн хүрээнд ойн санг нэмэгдүүлэн, нөхөн сэргээж, аймаг, сумын төвийн ногоон байгууламжийг 2-3 дахин нэмэгдүүлнэ.
- 4.1.3. Усны нөөцийн хуримтлалыг бий болгож, булаг шандны эхийг хамгаална.
- 4.1.4. Орчны бохирдлыг бууруулж, хүний амьдрах эрүүл, аюулгүй орчинг бүрдүүлсэн “Хоггүй цэвэр Алтай” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

4.2. Биологийн олон янз байдал, экосистемийн ач холбогдол бүхий газар нутгийг хамгаалах чиглэлээр:

Тусгай хамгаалалттай газар нутагт түшиглэн биологийн олон янз байдлын судалгаа шинжилгээний ажлыг эрчимжүүлж, тэдгээрийг хамгаалж, нөхөн сэргээнэ.

- 4.2.1. “Говийн гайхамшигт-6” буюу мазаалай, хавтгай, бөхөн, тахь, хулан, хар сүүлт зэрэг амьтны хамгааллын менежментийг сайжруулна.
- 4.2.2. Ховор болон устаж болзошгүй, ашигтай зүйлийн нөөцийг тогтоох судалгаа шинжилгээний ажлыг үе шаттайгаар нарийвчлан гүйцэтгэх ажлыг эхлүүлнэ.
- 4.2.3. Улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөтгөж, хамгааллын менежментийг сайжруулна.

4.3. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх чиглэлээр:

Аялал жуулчлалын салбарыг эдийн засгийн үр өгөөжтэй, байгальд ээлтэй байдлаар хөгжүүлнэ.

- 4.3.1. Байгалийн үзэсгэлэнт болон түүх, соёлын дурсгалт газар, нэн ховор, ховор амьтдыг түшиглэн байгалийн парк байгуулах замаар аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.
- 4.3.2. Аялал жуулчлалын менежментийг сайжруулж, эрчимтэй хөгжүүлнэ.
- 4.3.3. Аялал жуулчлал эрхлэх, цогцолбор бааз байгуулах төслүүдийг дэмжиж, аж ахуйн нэгж, иргэдтэй хамтарч ажиллана.

4.4. Хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлэх чиглэлээр:

Хариуцлагатай уул уурхайг бий болгон, бичил уурхайг дэмжиж, эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийг иргэдийн нөхөрлөлийн оролцоотойгоор хийж гүйцэтгүүлнэ.

- 4.4.1. Гар аргаар алт олборлогчдыг нэгдсэн зохион байгуулалтад оруулж, бичил уурхайгаар олборлолт явуулан, өрхийн орлого нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааг дэмжиж, хууль бусаар ашигт малтмал олборлох явдлыг таслан зогсоно.
- 4.4.2. Байгаль орчинд ээлтэй, хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлж, нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулж хамтран ажиллана.

Тав. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

5.1. Төрийн үйлчилгээний чиглэлээр:

Төрийн албан хаагчдыг мэргэшүүлж, иргэдээд төрийн үйлчилгээг хүнд сурталгүй, шуурхайхүргэнэ.

- 5.1.1. Сумдын Засаг даргын Тамгын газрын болон багийн төвийн барилгыг шинээр барьж, засварлан тохижуулна.
- 5.1.2. Сумдын Засаг даргын Тамгын газарт авто машины парк шинэчлэлт хийж, багийн Засаг дарга нарыг унаажуулна.

- 5.1.3. Сумын хөгжлийг дэмжиж, хоёроос доошгүй сумыг “Загвар сум”-ын хэмжээнд хүргэнэ.
- 5.1.4. Төрийн албан хаагчдыг чадавхжуулах, мэргэшүүлэх “Боловсон хүчний хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлж, тогтворт суурьшилтай ажиллуулна.
- 5.1.5. Төрийн байгууллагын үйлчилгээг иргэдэд нэг цэгээс хүргэж, өргөдөл гомдлыг шуурхай шийдвэрлэнэ.
- 5.1.6. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний цар хүрээг нэмэгдүүлж, төрийн байгууллагын ажлын үр дүнг дээшлүүлнэ.

5.2. Авлига, хүнд сурталгүй, зөв засаглалыг бэхжүүлэх чиглэлээр:

Төрийн үйлчилгээг иргэдэд ил тод, авлига хүнд сурталгүй хүргэж, хуулийг дээдэлж, хүний эрх, эрх чөлөөг ханган, шударга өрсөлдөөнийг хянан зохицуулж, хэрэглэгчийн эрх ашигийг хамгаална.

- 5.2.1. Авлигатай тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг идэвхжүүлнэ.
- 5.2.2. Төрийн албан хаагчийн хариуцлагыг нэмэгдүүлж, хууль бус шийдвэрийг зогсоон.
- 5.2.3. Орон нутгийн бодлого шийдвэрт иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, сайн засаглалыг бэхжүүлнэ.
- 5.2.4. Хүний эрхийг хамгаалах тогтолцоог сайжруулж, хүний эрхийн стандартыг нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
- 5.2.5. Нийгмийн зорилтот бүлгийн иргэдэд үнэ төлбөргүй хууль зүйн туслалцаа үзүүлнэ.
- 5.2.6. Шударга өрсөлдөөнийг дэмжиж, төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцоотой хэрэглэгчийн эрх ашигийг хамгаална.
- 5.2.7. Төрийн архивын хадгаламжийн сангийн талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэн, архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулна.
- 5.2.8. Лавлагаа мэдээллийн үйлчилгээнд эрэлт ихтэй ашиглагддаг хөмрөгийн баримтыг цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
- 5.2.9. Улсын бүртгэлийн ажиллагааг цахим системд шилжүүлж, үндэсний цахим баримт бичгийн хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

5.3. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, нийгмийн хэв журмыг хангах чиглэлээр:

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, нийгмийн хэв журмыг хамгаалах үйл хэрэгт олон нийтийн оролцоог дэмжиж, хууль сахиулах байгууллагын чадавхыг бэхжүүлнэ.

- 5.3.1. Гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг дээшлүүлж, тодорхой төрлийн гэмт хэргийн гаралтыг бууруулж, илрүүлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- 5.3.2. Хууль сахиулах байгууллагыг шаардлагатай техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангаж, үйл ажиллагаа явуулах нөхцөлийг сайжруулна.

- 5.3.3. Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангаж, осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлнэ.
- 5.3.4. Согтугаар үйлдэгдэж буй гэмт хэрэг, зөрчлийг бууруулж “Архигүй Алтайчууд” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 5.3.5. Мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлж “Малын хулгайгүй аймаг” болохыг зорино.

5.4. Батлан хамгаалах үйл ажиллагааны чиглэлээр:

Батлан хамгаалах бодлого, орон нутгийн хамгаалалтыг хэрэгжүүлэх, цэрэг эх оронч сэтгэлээг бий болгоход иргэд, байгууллагын идэвхтэй оролцоог нэмэгдүүлнэ.

- 5.4.1. Орон нутгийн хамгаалалтыг иргэдийн идэвхтэй оролцонд тулгуурлан, нэгдмэл удирдлага, төлөвлөлт бүхий дайчилгааны тогтолцоог төгөлдөржүүлнэ.
- 5.4.2. Цэргийн насны залуучуудад эх оронч үзэл, хүмүүжил төлөвшүүлэх, иргэн цэргийн харилцааг бэхжүүлнэ.
- 5.4.3. Цэргийн насны залуучуудын эрүүл мэнд, бие бялдрыгхөгжүүлж, алба хааж үүрэг гүйцэтгэх чадамжийг дээшлүүлнэ.
- 5.4.4. Онцгой байдлын газрын гол унтраах депогийн барилгыг ашиглалтад оруулж, техник хэрэгслийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэн, олон нийтийн оролцоотой гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.

5.5. Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааны чиглэлээр:

Гадаад бодлогын залгамж чанар, нэгдмэл байдлыг хадгалж, орон нутгийн онцлог, давуу талд түшиглэн бус нутгийн гадаад хамтын ажиллагааг хөгжүүлнэ.

- 5.5.1. БНХАУ-ын хил залгаа муж, хотуудтай хамтын ажиллагааны баримт бичиг байгуулж, харилцааг өргөжүүлнэ.
- 5.5.2. Зүүн Хойд Азийн Нутгийн Захиргаадын Холбоо болон өндөр хөгжилтэй орнуудтай шууд хамтын ажиллагаа тогтоох, олон улсад аймгаа сурталчилна.
- 5.5.3. Бургастайн боомтын дэд бүтцийг сайжруулж, байнгын ажиллагаатай болгох асуудлыг судалж, шийдвэрлүүлнэ.
- 5.5.4. Монгол Улсад суугаа элчин сайдын яам, олон улсын болон төсөл хөтөлбөрийн байгууллагуудтай хамтран ажиллана.

---оо---

Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
20 16. оны 12. дугаар сарын 25 -ны
өдрийн 07. дугаар тогтоолын 2 дугаар
хавсралт

**ЗАСАГ ДАРГЫН 2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХҮРЭЭНД
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ДЭД ХӨТӨЛБӨРИЙН ЖАГСААЛТ**

Шинээр батлуулан хэрэгжүүлэх:

1. "Халдварт бус өвчинөөс сэргийлэх" хөтөлбөр
2. "Элэг бүтэн Алтайчууд" хөтөлбөр
3. "Нөхөнүржихүйнэрүүлмэнд" хөтөлбөр
4. "Эрүүл хүүхэд – Алтайн ирээдүй" хөтөлбөр
5. "Эрүүл мэндийн тогтолцоог бэхжүүлэх" хөтөлбөр
6. "Багшийн хөгжил" хөтөлбөр
7. "Оюунлаг-Алтайчууд" хөтөлбөр
8. "Жендерийн тэгш байдлыг хангах" хөтөлбөр
9. "Гэр бүлийн үнэ цэнэ" хөтөлбөр
10. "Алтайн баялаг залуус" хөтөлбөр
11. "Хүүхдэд ээлтэй Алтай" хөтөлбөр
12. "Бүтээлч-Алтайчууд" хөтөлбөр
13. "Бид оролцье-Хамтдаа хөгжье" хөтөлбөр
14. "Орон нутгийн төсвийн орлогын бүрдүүлэлтийг нэмэгдүүлэх" хөтөлбөр
15. "Нэг сум - нэг үйлдвэр" хөтөлбөр
16. "Газар тариалангийн тогтвортой хөгжил" хөтөлбөр
17. "Төмс" хөтөлбөр
18. "Хүлэмж" хөтөлбөр
19. "Ногоон-Алтай" хөтөлбөр
20. "Хоггүй цэвэр Алтай" хөтөлбөр
21. "Говийн гайхамшигт -6" хөтөлбөр
22. Боловсон хүчний хөтөлбөр
23. "Архигүй Алтайчууд" хөтөлбөр
24. "Авлигын эсрэг" хөтөлбөр
25. "Малын хулгайтай тэмцэх" хөтөлбөр

Үргэжлүүлэн хэрэгжүүлэх:

1. "Амны хөндийн эрүүл мэнд" хөтөлбөр
2. "Эрүүл-Алтайчууд" хөтөлбөр
3. "Алтайн аваргууд" хөтөлбөр
4. "Сургалтын чанарыг сайжруулах" хөтөлбөр
5. "Аймгийн бэлчээрийн менежмент" хөтөлбөр
6. "Монгол мал" дэд хөтөлбөр
7. "Малчдын талаар төрөөс баримтлах бодлого" хөтөлбөр
8. "Цөлжилтийг сааруулах" хөтөлбөр
9. "Агаарын чанарыг сайжруулах" хөтөлбөр
10. "Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх" хөтөлбөр